

Orimattilan kaupungin sivistystoimelle

Itäisen aluekumppanuuspöydän lausunto Orimattilan kaupungin Kuivannon koulun mahdollisesta lakkauttamisesta 1.8.2025

Orimattilan kaupungin visio:

Elävät kylät ja kaupunkikeskusta houkuttelevat asukkaita, yhteistyökumppaneita ja kaupallisia palveluja sekä toimivat käyntikorttina vierailijoille. Tasapainoinen talous mahdollistaa laadukkaat lähipalvelut.

Kaupungin strategiassa luvataan: ”Tuemme kylien yhteisöllisyyttä ja omaleimaisuutta tukemalla tapahtumia ja toimintaa sekä kartoittamalla vaihtoehtoja tietoliikenteen ja digitaalisten ratkaisujen parantamiseen.” Orimattila on ennen kaikkea kylien kaupunki. Kyläkoulujen lakkauttaminen sotii kaupungin visiota vastaan hyvin voimakkaasti. Kylät kuolevat ilman koulua kylän keskuksena eikä koulujen lakkauttaminen tuo oikeasti merkittäviä säästöjä. Digitaalisten oppimisympäristöjen kehittäminen tuo uusia mahdollisuuksia pienillekin kouluille.

Maaseutukoulujen sulkeminen ei ole kaupungin kehittämistä vaan näivettämistä. Ne ylläpitävät elämää kylillä ja rakentavat yhteisöllisyyttä. Kun keskustan viereisiä alueita köyhdytetään, myös keskusta köyhtyy.

Perustuslaki edellyttää yhdenvertaisten peruspalveluiden järjestämisen. Kouluverkoston merkitys kaupungin imagolle on arvovalinta. Ihmiset viihtyvät, kun peruspalvelut ovat lähellä. Millainen imagohaitta kyläkoulujen lakkautuksista seuraa? Onko kaupungilla halua pitää koko kaupungin alue asuttuna?

Strategiassa sanotaan myös: ”Parannamme kaupunkilaisten edellytyksiä hyvinvointiin ja osallisuuteen.”

Orimattilan kaupungin ilmasto-ohjelmassa pyritään hiilineutraaliin kaupunkiin, jonka toteuttaminen vaikeutuu, kun lisätään koulukuljetuksia.

Pitkät koulumatkat eivät millään mittareilla lisää lasten hyvinvointia eikä ainakaan heikoimpien osallisuutta. Lähikouluun iso osa lapsista kulkee kävellen ja pyörällä, mikä on hyödyllistä arkiliikuntaa. Aikaa omille harrastuksille jää myös vähemmän kuin lähikoulussa, ja varhaiset aamut lisäävät väsymystä. Henkisen hyvinvoinnin vaikutuksista ei ole arviota.

Lasten pahoinvointi on lisääntynyt, mutta pienessä koulussa ”Koko kylä kasvattaa”. Pienissä luokissa on yksilöllisempi opetus, joissa myös inklusion toteuttaminen on helpompaa. Pienten koulujen oppimistulokset ovat yhtä hyviä kuin isojen koulujen.

Tutkimusten mukaan isojen koulujen tarjoamista mahdollisuuksista saattaa hyötyä osa oppilaista, mutta sosiaalisesti heikossa asemassa olevat lapset jäävät helpommin huomaamatta.

Millainen lapsivaikutusten arviointi on tehty kouluverkon muutoksia suunniteltaessa? Onko siinä otettu huomioon lasten sivistykselliset ja sosiaaliset oikeudet?

Perustuslain mukaan lasten elinolosuhteita ei saa heikentää. Missään tutkimuksissa ei ole osoitettu suurten koulujen ja pitkien koulumatkojen hyötyjä lasten näkökulmasta. Henkisten ja fyysisten vaurioiden korjaavat toimenpiteet tulevat paljon kalliimmiksi kuin niiden syntymisen ennalta ehkäiseminen.

Kustannussäästöt yhdessä kohtaa saattavat aiheuttaa uusia kustannuksia muualla. Myös koulun lakkauttamisesta syntyy kuluja. Ei ole olemassa tilastollista tutkimuksiin pohjautuvaa tietoa siitä, että pienten koulujen lakkautuksista tulisi kustannussäästöjä.

Tutkimuksen mukaan oppilashuollon kustannukset kasvoivat, kun maaseutukouluja lakkautettiin. Mitä suuremmat muutokset kouluverkkoon tehtiin, sitä enemmän perusopetuksen kustannukset kasvoivat. Pienten koulujen tukeminen onkin paras tapa säästää kaupunkien tulevista menoista. (Tutkimukset: Mira Nieminen, *Ovatko peruskoulujen lakkautukset tuoneet säästöjä? Vuosien 2016-2018 koululakkautusten vaikutukset kuntien perusopetuksen käyttömeneihin*. Tampereen yliopisto 2022. Ja Mari Räcköläinen et alii, *Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2022.)

Näistä syistä olisi välttämätöntä saada arvioitavaksi koulujen lakkauttamisista syntyvät kustannuslaskelmat.

Nykyinen opetussuunnitelma on tehty yhdysluokille ja sopii hyvin pienille kouluille. Yhdysluokkaopetus on loistava ympäristö sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Miten varmistetaan siirtymävaiheessa opetussisältöjen toteutuminen, kun yhdysluokalla on opiskeltu asioita eri järjestyksessä?

Kuivannon koulu on koko kylän keskus ja lähiliikuntapaikka. Siellä on toimintaa lähes päivittäin: kuntojumppaa, sulkapalloa, sählyä, kudontapiiri ja eläkeläisten hävikkiruokailu. Koulun loppumisen ja kiinteistön myymisen myötä myös päiväkotilopetettaneen. Minne lapset viedään päivähoitoon? Mitä tapahtuu harrastus- ja kokoontumismahdollisuuksille?

On huomattava, että koulu ei ole vain euroja. Silloin kun kyläläiset haluavat säilyttää koulun, joka on toimiva oppimiskeskus, tulisi tätä arvostaa ja koulu säilyttää.

Kunnioittaen
Itäinen aluekumppanuuspöytä
sihteeri Elina Lehdeskoski